ፎረም ፎር ሶሻል ስተዲስ
FORUM FOR SOCIAL STUDIES (FSS)

CAFOD Just one world · SCIAF · Trócaire Working for a just world.

ምርምር ስልማት

መግቢያ

አገራችን ኢትዮጵያ ልማትዋን ለማሳካት ዘርፈ-ብዙ ጥረቶችን በማድረግ ላይ እንደምትገኝ ይታወቃል:: ይህ ጥረት የተሳካ እንዲሆን ከታሰበ ደግሞ ሁሉንም የሕብረተሠብ ክፍል የሚያሳትፍና አካታች መሆን እንዳለበት የታመነ ነው:: በተለይ የሕብረተሠቡ ግማሽ ክፍል የሆኑትና በተለያዩ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና ባህላዊ ምክንያቶች ሳቢያ ለተደራረበ ችግር ተጋላጭ የሆኑት ሴቶች ተሳትፎ ድርሻው የጎላ ነው:: የሴቶች ተሳትፎ ጉዳይ ሲነሳ የሴቶችን የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊ እና የስነ-ልቦና አቅምና ብቃት ማጎልበት ቁልፍ ጉዳይ እንደሆነ የተካሄዱ ጥናቶች ያመለክታሉ:: ይህን የአገር ዕድገት መሠረት የሆነውን የሴቶችን ብቃት ለማሳደግና ለማጎልበት ደግሞ የብዙዎችን ርብርብ፣ የጋራ ጥረትና የተቀናጀ ስራ ይጠይቃል:: በተለይ እንደ ኢትዮጵያ ባሉ ታዳጊ ሀገሮች ያለውን ስር የሰደዱ በሴቶች ላይ ተፅዕኖ ያላቸውን ባህላዊ ልማዳዊ ድርጊቶችን ገርስሶ መጣልንም ይሻል:: በሀገራችን ኢትዮጵያ መንግስታዊና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ለበርካታ ዓመታት በሴቶች ላይ የኢኮኖሚ ይሁን የማህበራዊ አቅም ማጎልበት ስራዎች ሲሰሩ ቆይተዋል::

ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ይህን መሰል ስራዎች እየሰሩ ካሉ ድርጅቶች ውስጥ አንዱ የሆነው ካፎድ ስኪያፍ ትሮኬርየተሰኘው የእስም አቀፍ የልማት ድርጅቶች ጥምረት ሰባት ከሚሆኑ አገር በቀል ድርጅቶች ጋር በመሆን ላለፉት ሦስት ዓመታት የሴቶችን የኢኮኖሚና የማኅበራዊ አቅምን በማጎልበት ስራ ላይ ተሰማርቷል:: በኦሮሚያ፣ በደቡብ እና ትግራይ ክልሎች እና በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እየሰሩ የሚገኙት ይኸው ድርጅት የሴቶች ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ብቃቶችን የማሳደግ ግብን ለመምታት የተለያዩ ስትራቴጂዎችን ቀይሶ በመንቀሳቀስ ላይ ይገኛል:: የጥናትና የምርምር አስፈላጊነትን እንደ አንድ የስራው አካል የያዘው ድርጅቱ ከአጋሮቹ አንዱ ከሆነው ፎረም ፎር ሶሻል ስተዲስ በአገሪቱ ዜጎች ፖሊቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና አካባቢያዊ ጉዳዮች ላይ የሚያተኩሩ የምርምር ስራዎችን የሚሰራና በተለያዩ የፖሊሲ ጉዳዮች ላይ ህዝባዊ የውይይት መድረኮችን በማዘጋጀት ውጤታማ የፖሊሲ ትግበራና አዳዲስ አማራጭ አቅጣጫዎችን ለሚመለከታቸው አካላት የሚጠቁም መንግስታዊ ያልሆነ አገር በቀል ድርጅት ነው:: የሴቶችን ብቃት ለማረጋገጥ በሚካሄደው በዚሁ ፕሮጀክት ላይም ባሳለፍነው ዓመት በእማወራ እና አባወራ በሚመሩ ቤተሰቦች ውስጥ ያሉ ሴቶችን የኑሮ ልዩነት ለማየትና አስፈላጊ የሆኑ የልማት ግብዓቶችን ለማሳወቅ የሚረዳጥናት አከናውኗል:: ይህን ጥናት ከተሳታፊ ድርጅቶች እና ከወረቀት በዘለለ መልኩ ለአንባቢያን ማድረስ አስፈላጊ መሆኑን በማመን የጥናቱን ዋና ዋና ግኝቶች በዚህ ፅሁፍ ተጠናቅረው ቀርበዋል፡

ትህትና......እማወራነት

በክረምቱ ዝናብ በሀሳብ ባህር ውስጥ የተዘፈቀችው ትህትና አውቶቢስ እስክትይዝ ድረስ ዝናብ እየመታት እንደሆነ እንኳን ማወቅ አልቻለችም ነበር::የ37 ዓመት ወጣት ብትሆንም የኑሮ ውጣ ውረድ ግንገፅታዋን የ60 ዓመት ሴት አስመስሏታል::አሁንም ካለአባት የምታሳድጋቸውን ልጆቿን ፍላጎት ለማሟላት በየዕለቱ ከምትታትርበት የጉልት ገበያ በኪራይ ወደምትኖርበት ቤት እያመራች ነው:: የትህትና የህይወት ውጣ ውረድ የጀመረው እርሷ በቅጡ እንኳን ነፍስ ሳታውቅ አባቷ ከዚህ አለም በሞት ሲለዩና እናቷ እርሷንና ታናሽ እህቷንና ወንድሟን ለማሳደግ ላይ ታች ሲሉ ነው:: የእናቷን የብቸንነት ስቃይ ማየት ያልቻለችው ትህትና የተቻላትን ያህል ለመርዳት በማሰብ ትምህቷን አቋርጣ የተገኘውን መስራት ተያያዘችው:: የትግል ኑሮዋ እንደቀጠለ ቢሆንም እንደአቅሟ የራስዋን ትዳር ለመመስረትና የሁለት ልጆች እናትም ለመሆንም በቃች:: በአፍላ ፍቅር፣ ችግርና፣በልምክረው ኃሳብ የተጀመረው ትዳር መጀመሪያ ዓመታት ላይ እውነትም የተሻለ ሕይወት ይዞላት የመጣ መስሎ ነበር:: ልጆቹንና ባለቤቱን ወዳድ የነበረው የትህትና ባለቤት ምንም እንኳን ቋሚ ስራ የነበረው ባይሆንም ያገኘውን ይዞ ወደቤቱ የሚገባ፣ ጎረቤቶቹን የሚያከብር፣ የራሱንና ህይወት ቤተሠቡን ለመቀየር በአቅሙ የሚጣጣር ሰው ነበር::ነገር ግን የትህትና ባለቤት አንድ ክፉ አመል ነበረበት- የመጠጥ አመል:: በመጠጥ ተሸንፎ ሲገባ ቤተሠቡንና ጎረቤቱን ሰላም ከመንሳቱ በላይ እባክህ ተው የምትለውንትህትናን ካልደበደብኩ እያለለዱላ ይጋበዝ ነበር:: ይህ ክፉ አመሉ ቤተሰቡን በሚገባ ለማስተዳደር ያደርግ የነበረውን ጥረት በሙሉ ከንቱ ከማደረግ ባሻገር ቤተሠቡ ከችግር ተላቅቆ እንዳያውቅ ያደርገው ነበር:: በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ እንዲሉ ምንም ቢሆን የቤተሠቡ ምሠሶ የነበረው የትህትና ባለቤት ታሞ አልጋ ላይ ዋለ:: እጅግ አነስተኛ ከነበረው የቤተሠቡ ገቢ ላይ የባለቤቷ ጠጪነት ተጨምሮበት ከዕለት ፍጆታቸው ተርፎ ለችግር ቀን ብለው የሚያስቀምጡት ጥሪት ስላልነበረ በቂ ህክምና እንኳን ሳያገኝ በአጭር ጊዜ ውስጥ ህይወቱ አለፈ:: በዚህም ትህትና ሁለት ልጆቿን ይዛ ያለአባት የማሳደጉን ትግል ለመጋፈጥ ተገደደች:: ይህ ከሆን እነሆ ዛሬ አምስት አመት አለፈ:: ትህትናም የልጆቿን ጉርስ ለመሸፈንና ለማስተማር ያልወጣችው ዳገት፣ ያልወረደችው ቁልቁለት፣ ያልሞከረችው የስራ አይነት የለም:: ከልብስ አጣቢነት እስከ ተመላላሽ የቤት ሰራተኛነት፣ ከእንጀራ ጋጋሪነት እስከ ፅዳት ሠራተኛነት:: በመጨረሻም በጉልት ንግድ ተሰማርታ በምታገኛት አነስተኛ ገቢ ልጆቿን ማሳደጉን ተያይዛዋለች::

የትህትና ህይወት የብዙ እህቶችን ታሪክ የሚያወሳ መሆኑን በመስኩ የተደረጉ ጥናቶች ያመላክታሉ:: በጥናቱ እንደሚታየው ከሆነ ትዳርን መፍታት፣ የባል ሞት እንዲሁም በብቸኝነት ልጅን መውለድ ቤተሰብን በእማወራ እንዲመራ የሚያደርጉ ምክንያቶች ናቸው:: ብቸኛ የቤተሠብ አስተዳዳሪ ሴቶች/እናቶች አባወራ ባለበት ቤት ከሚኖሩ ሴቶች/እናቶች የበለጠ ድርብርብ ችግሮችና ተግዳሮቶችን ለመጋፈጥ ይገደዳሉ:: ከነዚህ ተግዳሮቶች መካከል የመጀመሪያውና ዋነኛው የሆኑትከኢኮኖሚ ጋር በተያያዥነት የሚስተዋሉ ችግሮች ናቸው::በአባወራ የሚመራ ቤተሠብ ውስጥ በሴቶች የሚገኘው የኢኮኖሚ አስተዋፅዖ ቀላል ባይሆንም፤ አባወራው በአመዛኙ የቤተሰቡ የኢኮኖሚ መሠረት እንዲሆን ይጠበቃል:: ይህም እንደትህትና ያሉ እማወራዎች ላይ ደጋፊና ረዳት በሌለበት መልኩ የቤተሠብን መሠረታዊ ፍላጎት የማሟላት ኃላፊነት ሙሉ በሙሉ ይወድቀባቸዋል:: ይህችግር በሁሉም አካባቢዎች በሚኖሩ እማወራ ሴቶች ላይ የሚታይ ቢሆንም፤ ችግሩ በገጠር አካባቢዎች ይበልጥ የጠነከረ እንደሆነ ጥናቱ ያሳያል:: በገጠሪቷ የሀገሪቷ ክፍሎች ላይ የእማወራነት ፈተና የቤተሰቡን የምግብ ዋስትና ከማስጠበቅ አንጻርና ልጆችን ለትልቅ ደረጃ ከማድረስ አኳያ ብዙ ፈተናዎችን ሲያስተናግዱ ይስተዋላል:: ለማረስም ሆነ መሬትን ለዘር ለማብቃት ዋነኛ የሆኑት የግብርና የስራ ዘርፎች የወንድ ጉልበትን የሚጠይቁናከማህረሰቡ አስተሳሰብ አንፃርም በወንዶች ቢካሄዱ ተቀባይነት ያላቸው ናቸው:: ግብርናው ደግሞ የአብዛኛዎቹ የገጠር ቤተሰብ የኢኮኖሚ ዋስትናና አብዛኛው የህብረተሰብ ክፍል መሠረቱን የጣለበት የገቢ ዘርፍ ነው:: ለዚህም ነው የእማወራዎች ፈተና መብዛቱ በገጠር የሚበረታው:: ታዲያ እነዚህ እማወራዎች ይህን ችግራቸውንለመፍታት የተለያዩ አማራጮችንሲጠቀሙ ይስተዋላሉ:: ከነዚህም አማራጮች መካከል መሬታቸውን ማከራየት እና በሌሎች አሳርሶ ምርቱን መካፈልን ታላቁን ድርሻ ይይዛሉ:: እነዚህን መንገዶች እንደመፍትሔ መጠቀም የቤተሰቡን ህልውና ለመታደግ ቢያገለግሉም ወደ ቤታቸው ሊያስገቡት የሚችሉትን የምርት መጠንና ገቢን መቀነሱ ግን አይቀሬ ነው:: በዓመት 10 ኩንታል ጤፍ የምታስገባ እማወራ በእኩሌታ ካሳረሰች ግማሽ ያህሉን እህል የሚወስደው የአራሹ ወገን ይሆናል:: ይህም ያላትን ምርት በቁጠባ ተጠቅማ አሊያም ከሌሎች እርዳታን አስሳ በማግኘት ኑሮዋን እንድትገፋ ያደርጋታል:: ከዚህም ባሻገር ለዕድሜ ያልደረሱ ልጆቿን በገቢ ማስገኛ ስራ ላይ እንዲሰማሩ ያስገድዳታል::

ከዚህ በተጨማሪ በእማወራ የሚመራ ቤተሰብውስጥ ያሉ ሴቶች ለተለያዩ ማኅበራዊና ባህላዊ ተፅዕኖዎች የተጋለጡ ናቸው:: እነዚህም ወንዶች ብቻ በሚሳተፉባቸው ማኅበራዊ ተቋማት ውስጥ በእኩል ደረጃ ያለመሳተፍ፣ ልጆችን በሚገባ የመቆጣጠርና የማሳደግ ችግር፣ የቤት ውስጥ ስራን ለብቻ የመጋፈጥ፤ የረዳት ማጣትና የአቅመቢስነት ስሜት መሰማትን ያካትታሉ:: በተጨማሪም እማወራ ሴቶች ለተያዩ የስነልቦና ችግሮችም የተጋለጡ መሆናቸውን ጥናቱ አመልክቷል:: በአገራችን በተለያዩ ማኅበረሰቦች ውስጥ በሰፈነው ‹‹ሴት ልጅ ሁሌም በትዳር በወንድ አባወራ ስር መሆን አለባት›› በሚለው ጊዜ ያለፈበት አመለካከት ሳቢያ እማወራ ሴቶች ለተለያዩ የስነልቦና ተፅዕኖዎች የተጋለጡ መሆናቸውን ጥናቱ አመልክቷል:: ይህም በራስ የመተማመን አቅማቸውን በማሳነስ ለበታችነት ስሜት ያጋልጣቸዋል::

በሌላ በኩል በአባወራ የሚመራ ቤተሠብ ውስጥ የሚገኙ ሴቶች በእማወራ ቤተሠብ ውስጥ ካሉት የተለዩ ችግሮች እንዳሉባቸው ጥናቱ አመላክቷል:: ለምሳሌ ያህልም በአዲስ አበባ ከተማ በጉሌ ክፍለ ከተማ የምትኖረውና በጥናቱ የተሳተፈችው ወ/ሮ ብርሐኔ በትዳር ውስጥ ብትሆንም፣ ራሳቸው ከሚያስተዳድሩት እማወራዎች ጋር ሲነፃፀር በአንዳንድ ሁኔታዎች የእኔ ኑሮ የተሻለ አይደለም ትላለች:: ወ/ር ብርሐኔ የሁለት ልጆች እናት ስትሆን ባለቤቷ በአንድ የግል ድርጅት ውስጥ በቋሚነት ተቀጥሮ ይሰራል:: የባለቤቷ ስራ የቤተሰቡ ዋና የገቢ ምንጭ ቢሆንም ደሞዙ ስንት እንደሆነ እንኳን አታውቅም:: ብርሐኔ እየናረ የመጣውን የኑሮ ሁኔታ ለመቋቋም የራሷን ገቢ የሚያስገኝ ስራ ለመስራት ደጋግማ ብታቅድም ባለቤቷ ደስተኛ ባለመሆኑ ሊሳካላት አልቻለም:: በኢኮኖሚ የባለቤቷ ጥገኛ በመሆኗም ዘወትር ትሰጋለች:: በመሆኑም አንዳንዴ የራሳቸው ሕይወት አዛዥ የሆኑትን የእማወራ ሴቶችን ስታይ ቅናት ቢጤ የሰማታል::

የብርሐኔ ምሳሌ እንደሚያሳየው ከእማወራ ሴቶች በተለየ በአባወራ ቤተሰብ ውስጥ ያሉ ሴቶች/እናቶች በወንዶች የኢኮኖሚ ጥገኝነት ስርይኖራሉ:: የራሳቸው ስራና ገቢ ያላቸው ሴቶች እንኳን በገቢያቸው ላይ የመወሰን አቅማቸው ውስን ነው:: ከዚህ በተጨማሪ አባወራ ቤተሰብ ውስጥ ያሉ ሴቶች የስራና እንቅስቃሴ ነፃነታቸው የተገደበ እንደሆነ ጥናቱ አመላክቷል:: በንፅፅር ጥናቱ እንደሚያመላክተውበአገራችን ተንሰራፍቶ የሚገኘውፆታን መሠረት ያደረገ የስራ ክፍፍልገንዘብ የሚያስገኙ ስራዎች በአብዛኛው የወንድ ድርሻ አድርገው የሚወሰዱ ሲሆን የተቀሩትን የቤት ውስጥ ስራዎች ደግሞ ለሴቶች የተተዉናቸው:: በተለይም ሴት ልጅን ወደጓዳ የመምራት ነገር በተጠናከር መልኩ የሚያበረታታው የገጠሩ ክፍል አሁንም ድረስ አዳዲስ ትውልዶችን ወደጎራው እያስገባ ይገኛል:: በዚህ የባህል ስርዓትና ወግ ምክንያት አቅም ያላቸው ሴቶች አቅም እንደሌላቸው ተቆጥረው ከቤት ውስጥ ሲውሉና የስራ ድግግሞሽ ሲያዝላቸው ቢታዩም ያሉበትን የሕይወት መንገድ ከመራመድ ያለፈ ሌላ እውነታ የሌለ እስኪመስላቸው ድረስ አማራጮችን ከማየት ተቆጥበው ይገኛሉ:: ከዚህም ባለፈ በራስ መተማመናቸውን እንዳያሳድጉና ስለራሴ አውቃለው ከማለት ይልቅ ሌሎች ያውቁልኛል በሚለው እሳቤ እንዲኖሩ ያስገድዷቸዋል::

በሌላ በኩል ሲታይ ይኸው ፆታን መሠረት ያደረገ የስራ ክፍፍል በድንገት የሚከሰት እማወራነት ላይ ታላቅ ተጽህኖ ሲያደርስና ችግራቸውንም ለመወጣት ጊዜያትን እንዲፈጅባቸው ምክንያት ሲሆንባቸው ይታያል:: ለምሳሌ አንዲት በባሏ ስትመራ የቆየች ባለትዳር ባለቤቷን በድንገት በሞት ብታጣ ሰማይ ሊደፋባት ደረሰ ቢባል የተጋነነ አይሆንም:: በተለይ የገቢ ምንጯ ከባለቤቷ ብቻ የምታገኝ ከሆነ የኑሮ ክብደት ከመቼውም በበለጠ ይጫናታል:: በአንዳንድ በአባወራ የሚመሩ ቤቶች ላይ የሴቷን ከቤት የመውጣትና በማህበራዊ ጉዳዮች ላይ የመሳተፍን መብት የመወሰን ሀላፊነቱ በራሳቸው ከመሆን ይልቅ በባሎቻቸው የመሆንዕድሉከፍ ብሎሊታይ ይችላል:: ለትዳር አጋራቸው የሚሄዱበትን ቦታ ከነ ሰዓቱና ቀኑ ማሳወቅና ፈቃድ የመጠየቅ ግዴታ ያለባቸው ሴቶች በብዛት ይገኛሉ::በጥናት ውጤቱ እንደሚታየው ከሆነ በአባወራ ቤትከሚኖሩ ሴቶች አንፃር በእማወራነት እቤታቸውን የሚስተዳድሩ ሴቶች በተለያዩ ማህበራዊጉዳዮች ላይ የመሳተፍም ሆነ የፈለጉት አይነት ስራ የመስራት የተሻለ ዕድል እንዳላቸው ጥናቱ ያሳያል:: የውሳኔ ሰጪነት ሆነ ቤተሠቡን የማስተዳደር ድርሻቸው ከፍተኛ ሆኖ ይታያል::

መፍትሔ ኃሳብ

በእማወራም ሆነ በአባወራ የሚመራ ቤተሠብ ውስጥ ያሉ ሴቶች ለተለያዩ ፆታን መሠረት ያደረጉ የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊ፣ ባህላዊና ስነልቦናዊ ችግሮች የተጋለጡ መሆናቸው የንፅፅር ጥናቱ አመልክቷል:: ይሁን እንጂ የእነዚህ ችግሮች ስፋት፣ ደረጃና መገለጫ መንገዶች በሁለቱ ቤተሠቦች ውስጥ በተወሰነ ደረጃ እንደሚለያዩም ተመልክቷል:: በመሆኑም ችግሮቹን ለማቃለል የሚወሰዱትም እርምጃዎችና እንደችግሮቹ ደረጃ፣ የመገለጫ አይነቶችና የማኅበረሰቡ የኑሮና አመለካከት ደረጃ ጋር ተዛመደ መሆን እንዳለበት አያጠያይቅም::

በአጠቃላይ ሲታይ ግን በእማወራም ሆነ በአባወራ ቤተሠብ ውስጥ የሚገኙ ሴቶችን ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊና ፖለቲካዊ ሁኔታ ለመቀየር የማኅበረሰቡ ተሳትፎና ቁርጠኝነት ወሳኝ ነው:: በተለይ ደግሞ በሁሉም ደረጃ የሚገኙ ወንዶች (የትዳር አጋር፣ ወንድም፣ ልጅና ጎረቤት) ተሳትፎ እጅግ አስፈላጊ መሆኑ ግልጽ ነው:: በሴቶች ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ተሳትፎ አቅም ማጎልበት የወንዶችን ተሳትፎና ድጋፍ ለማሳደግ ግንዛቤንየማሳደግ አስፈላጊ ቅድመ-ሁኔታ መሆኑ ደግሞ የታመነበት ጉዳይ ነው:: በመሆኑም በወንዶች ላይ ያተኮረ የማኅበረሠብ ግንዛቤ ስራዎችን መስራት ከሁሉም ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባ መሆኑ ሊሰመርበት ይገባል:: በጥናቱ እንደተመለከተው ለሴቶች ማደግ ዋና ተፅዕኖ ፈጣሪዎች ወንድ የትዳር አጋሮች በመሆናቸው በእነርሱ የሚደረገው ማንኛውም አይነት ድጋፍ ለቤተሰቡ ህልውና ማገር መሆኑን ማጤን ይገባል::

በሌላ በኩል የሴቶችን የውሳኔ ሰጪነት አቅም ማጎልበት ሴቶች በራሳቸውና በቤተሠባቸው ሕይወት ላይ ያላቸውን ተፅዕኖ ለማሳደግ ጠቃሚ ሆኖ ተገኝቷል:: ለዚህም ሴቶች ለራሳቸው ያላቸውን አመለካከት መቀየርና ‹‹እችላለሁ!›› የሚለውን በራስ መተማመን ላይ የተመሰረተ አቅም ማጎልበት እንዲችሉ የሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ሊረባረቡ ይገባል::

በሌላ በኩል የትዳር አጋር የቤተሰብን የሰላም ህልውና ከማስፈን አኳያ ያለውድርሻ የጎላ መሆኑን ያሳያል:: ሰላም የሰፈነበት ቤተሰብ ለዕድገትም ሆነ ለመልካም ውጤት አጅጉን የቀረበ ነው:: ማታ ማታ በመጠጥ ወይም በአንዳንድ ኃይል ተገፋፍቶ ቤቱን ለነውጥ የሚጋብዝ አባወራ የቤተሰቡን ኢኮኖሚ ከማድቀቁም በላይ የስነልቦና እና ማህበራዊ ቀውስን መፍጠሩ አይቀሬ ነው:: ታዲያ የቤተሰብ የሰላም ህልውና ከወንዱ ወገን ብቻ ሳይሆን ከሴቷም በኩል ሊታይ እንደሚገባ ሳይታለም የተፈታ ነው:: በሌላ በኩል በቤትውስጥ ያለ የስራ ክፍፍልን ማስወገድ ጠቃሚ ለውጥ ሊያመጣ እንደሚችል ጥናቱ ያሳያል:: የቤቱን ስራ ሙሉ በሙሉ ለእናቶች እና ለሴቶች አሳልፎ መስጠት ሳይሆን በሚቻለው አቅም የየድርሻን መወጣት አስፈላጊ ነው:: ከዚህ ጋር በተያያዘ እስከዛሬ ድረስ በማህበረሰቡ ስር የሰደደውን አሉታዊ ልማድ በአንድ ጊዜ ማስወገድ አስቸጋሪ ቢሆንም ለለውጥ መነሳት አስፈላጊ መሆኑን በማወቅ መረባረብ ያስፈልጋል::

በሌላ በኩል ሴቶች የቤተሰባቸውን ህልውና ከማስጠበቅ አንጻር ጉልህ አስተዋፅኦ እንዳላቸው በብዙ ጥናቶች ላይ የተካተቱ ፅሁፎች ያሳያሉ:: ሴቶች የሚያገኙት ገቢ በአብዛኛው የሚውለው ለቤተሰብ ዕድገትና ለውጥ በመሆኑ የማህበረሰብ ተቀባይነት ለማህበረሰቡ መልካም ለውጥ ሊያመጣ እንደሚችል በማሰብ መስራት ያስፈልጋል:: ከላይ በንፅፅር ውጤቱ እንደሚያሳየው እማወራዎች የቤተሰባቸውን የመኖር ህልውና ለማስጠበቅ ብቸኛ ተዋናይ እንመሆናቸው መጠን የተለያዩ ችግሮችና ውጣ ውረዶች እንደሚገጥሟቸው ነው:: እነዚህን ችግሮች በብቃት ለማለፍ ደግሞ የህብረተሰቡ ድጋፍ ወሳኝ ነው:: ጎረቤቶቻቸው፣ የዕድር አባላቶቻቸው እና ሌሎች የቤተሰብ አባላት የህይወታቸውን ፍልሚያ ሊደግፉ ይገባል::

ከምንም በላይ እንደነዚህ አይነት ስራዎችን ከሚሰሩ ድርጅቶች ጋር በቁርጠኝት ሊሰለፉ ከሚገባቸው ባለድርሻዎች ውስጥ አንዱ የመንግስት አካላት ናቸው:: የሴቶችን አቅም ለማጎልበት በሚሰሩ ስራዎች ላይ ደንቃራ የሆኑ ተግዳሮቶችን ለማስወገድ መንግስት አዳዲስ ፖሊሲዎችን መቀየስና የተለያዩ ህጎችን መቅረፅ እንደሚገባው ጥርጥር የለውም:: ከዚህም ባለፈ በወረቀት ላይ ያሉ ፖሊሲዎችንና ህጎችን በመተግበር ደረጃ በሁሉም አካላት ሊደረግ የሚገባውን ጥንቃቄ በመከታተል ደረጃ መንግስትም ሆነ ሌሎች አካላት የሚጠበቅባቸውን ሚና ተገቢ በሆነ መልኩ መጫወት አለባቸው:: በተጨማሪም እነዚህን መሰል ስራዎች በመስራት ላይ የተሰማሩ ድርጅቶች እቅዳቸውን ለማስፈፀም በጋራ የሚሰሩትን ሰራተኞቻቸውንና ሌሎች አካላትን ሴቶችን በተመለከት ሊያውቁ የሚገባቸውን ነጥቦች በተገቢ ሁኔታ ማሳወቅ ተገቢ መሆኑን እያሳሰብን ጥንክራችንን በዚሁ ስንቋጭ በስራችን እገዛ ያደረጉልን ካፎድ ስኪያፍ ትሮኬር የተሰኘው የእለም አቀፍ የልማት ድርጅቶች ጥምረት እንዲሁም አጋር ድርጅቶችን በማመስገን ይሆናል:: በሚቀጥለው አምዳችን በሌላ ፅሁፍ እስክንገናኝ ቸር ሳምንትን እንመኛለን::